

Temat: Reportaż radiowy

Czas realizacji: 1 godz.

Cele zajęć

■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat reportażu radiowego, zdobycie umiejętności wskazania cech gatunkowych reportażu radiowego i analizy reportażu radiowego

■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji,
- wie, czym jest reportaż radiowy,
- przedstawia, na czym polega specyfika reportażu radiowego,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji tekstu dziennikarskiego,
- analizuje reportaż radiowy pod kątem jego specyficznych cech gatunkowych,
- poszukuje tematów będących źródłem reportażu radiowego,
- sprawnie posługuje się poprawną odmianą polszczyzny pisanej i mówionej.

■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- ćwiczenia z tekstami prasowymi,
- praca z komputerem z dostępem do Internetu,
- indywidualna praca analityczna i redakcyjna.

■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Reportaż radiowy*,
- materiały dla nauczyciela: *Reportaż radiowy*,
- fragmenty różnych tekstów prasowych,
- komputer z dostępem do Internetu, m.in. stron:
http://teatrnn.pl/leksykon/node/1020/jak_stworzy%C4%87_reporta%C5%BC_radiowy;
<http://www.polskieradio.pl/80/1007/Artykul/1167685,Dziewczyny-z-umiarkowanym-uposledzeniem-tez-chca-byc-modne-i-dobrze-wygladac>
- komputer, tablica, arkusze papieru, flamastry.

Temat: Reportaż radiowy

■ Przebieg lekcji

1. Faza wstępna / prezentacja (5 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie zaprezentowali wyniki swej pracy domowej. Uczniowie mieli przeczytać artykuł Marka Millera „Specyfika reportażu multimedialnego” na stronie <http://e-lekcje.org/pomoce-naukowe/specyfika-reportazu-multimedialnego.html> (tekst artykułu znajduje się w *Materiałach dla nauczyciela*). Po przeczytaniu artykułu uczniowie mieli zapisać, czym się charakteryzuje reportaż multimedialny, internetowy reportaż multimedialny.
- Chętni uczniowie prezentują wyniki swej pracy na forum, a nauczyciel prosi, by uczniowie zapisali własną definicję reportażu multimedialnego (*zad.1. z Karty pracy*)

2. Faza realizacyjna

a) Jak uchwycić niewidoczne / metoda słuchowa i praca indywidualna (15 min.-wysłuchanie reportażu, 10 min. praca uczniów)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie wysłuchali reportażu radiowego ze strony Polskiego Radia „Modelki” autorstwa Urszuli Żółtowskiej-Tomaszewskiej (<http://www.polskieradio.pl/80/1007/Artykul/1167685,Dziewczyny-z-umiarkowanym-uposledzeniem-tez-chca-byc-modne-i-dobrze-wygladac>). Polecamy uczniom, by zwrócili uwagę na te elementy, które mają opisać po wysłuchaniu reportażu w *zad.2. Karty pracy*.
- Nauczyciel poleca uczniom, by wykonali zadania związane z reportażem (*zad.2. z Karty pracy*): określają m.in. problem reportażu: Modelkami będą dziewczyny z umiarkowanym upośledzeniem, które też chcą być modne i dobrze wyglądać. Ich pełnosprawne rówieśniczki postanowiły te marzenia spełnić.
- Uczniowie na forum dzielą się efektami swej pracy. Szczególną uwagę zwracamy na zadanie polegające na opisanie, w jaki sposób w reportażu radiowym oddaje się emocje bohaterów.

b) Poradnik dla reporterów radiowych / praca grupowa (12 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie w grupach, korzystając z przydzielonych im informacji (informacje dostępne w *Materiałach dla nauczyciela*) stworzyli poradnik dla reporterów radiowych.
- Liderzy grup prezentują efekty pracy grupy, a nauczyciel poleca uczniom, by zapisali przekazywane przez liderów informacje w formie „Poradnika dla reportażysty radiowego” (*zad.3. z Karty pracy*).

3. Faza podsumowująca (3 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie w ramach podsumowania dzisiejszej lekcji posłuchali osobliwego przepisu na reportaż radiowy (tekst znajduje się w *Materiałach dla nauczyciela*, a sam tekst nauczyciel może rozdać uczniom). Nauczyciel czyta przepis na głos.

■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

Wysłuchaj reportażu radiowego Ireny Pilatowskiej i Alicji Grembowicz „Kordian i Helena” o miłości podczas wojny (<http://www.polskieradio.pl/80/1002/Artykul/511233,Kordian-i-Helena-Alicja-Grembowicz-i-Irena-Pilatowska>) i napisz, czy wolałbyś tę historię obejrzeć (w reportażu telewizyjnym), przeczytać (w reportażu radiowym) czy też najbardziej odpowiada ci jej wersja ukazana w postaci reportażu radiowego. Uzasadnij swoją opinię (min. 150 słów)

Temat: Reportaż radiowy

KARTA PRACY

1. Po przeczytaniu artykułu Marka Millera „Specyfika reportażu multimedialnego” na stronie <http://e-lekcje.org/pomoce-naukowe/specyfika-reportazu-multimedialnego.html> zapisz krótką definicję tego gatunku.

Reportaż

multimedialny:

.....
.....

2. Po wysłuchaniu reportażu radiowego „Modelki” autorstwa Urszuli Żółtowskiej-Tomaszewskiej uzupełnij poniższe informacje.

(<http://www.polskieradio.pl/80/1007/Artykul/1167685,Dziewczyny-z-umiarkowanym-uposledzeniem-tez-chca-byc-modne-i-dobrze-wygladac>)

a) Gdzie rozgrywa się akcja zdarzenia?

.....

b) Kto jest bohaterem reportażu?

.....

c) Jaki problem porusza reportaż?

.....
.....

d) Jakie emocje towarzyszą bohaterom reportażu? W jaki sposób zostały one oddane?

.....
.....

e) Jakie przesłanie niesie z sobą reportaż?

.....
.....

f) Jakie efekty akustyczne pojawiają się w reportażu? Jaką pełnią funkcję?

.....
.....

Temat: Reportaż radiowy

3. Po wysłuchaniu wystąpień grup na temat przeczytanego artykułu „Jak stworzyć reportaż radiowy” zapiszcie w punktach „Poradnik dla reportażystów radiowych”
(artykuł ze strony http://teatrnn.pl/leksykon/node/1020/jak_stworzy%C4%87_reporta%C5%BC_)

a) Jak poprowadzić nagranie?

.....

.....

.....

b) Jak pokazać bohaterów?

.....

.....

.....

c) Jak operować dźwiękiem, aby pokazać czas, przestrzeń, emocje?

.....

.....

.....

d) Jak operować materiałem – kompozycja

.....

.....

.....

e) Zrób to sam: ogólne rady dla reporterów radiowych

.....

.....

.....

Temat: Reportaż radiowy

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

1. Tekst artykułu analizowanego przez uczniów samodzielnie w domu, przed zajęciami

Marcin Miller „Specyfika reportażu multimedialnego”

(artykuł dostępny na stronie :

<http://e-lekcje.org/pomoce-naukowe/specyfika-reportazu-multimedialnego.html>)

Jak już powiedzieliśmy reportaż to opowiadanie o faktach, które rzeczywiście miały miejsce i które są ważne dla jakiejś społeczności. Chcę wierzyć, że Wasza redakcja jest faktem, który rzeczywiście ma miejsce i który przynajmniej dla jej członków i czytelników (słuchaczy, widzów) jest sprawą ważną, a może jest również sprawą ważną dla dyrekcji Waszej szkoły, dla Waszych rodziców, a być może nawet dla samego burmistrza. O tym jak napisać reportaż już powiedzieliśmy, teraz mamy porozmawiać o jego wersji multimedialnej.

Reportaż niejedno ma imię...

Kiedyś podziały w dziennikarstwie były rzeczą zasadniczą stąd specjalizacje: reportaż prasowy, radiowy, telewizyjny. Dziś wszyscy nagrywają, filmują, robią zdjęcia. Różnice pomiędzy gatunkami coraz bardziej się zacierają. Często reporter musi zrobić zdjęcia i napisać tekst. Często tekst reportażu prasowego staje się podstawą do scenariusza reportażu telewizyjnego. Aparat cyfrowy, magnetofon, kamera stają się coraz bardziej dostępne i coraz bardziej zminiaturyzowane i proste w obsłudze. Wszystko staje się coraz łatwiejsze. Jedno jest tylko niezmiennie trudne – trzeba mieć coś istotnego do powiedzenia. Dotyczy to również reportażu multimedialnego.

Multimedialny, czyli jaki?

Reportaż multimedialny to opowiadanie o faktach wieloma mediami: słowem, dźwiękiem, obrazem. No dobrze, można powiedzieć, a reportaż telewizyjny – czyż nie opowiada słowem, dźwiękiem, obrazem? Opowiada, ale jest opowieścią jednokierunkową, której nie można zatrzymać. Jest opowieścią nieinteraktywną. Reportaż multimedialny natomiast to reportaż internetowy, który może zawierać elementy interaktywne. Stoją tu przed nami co najmniej dwie możliwości. Z reportażem multimedialnym mamy do czynienia wówczas, gdy w naszym opowiadaniu o redakcji użyjemy tekstu, zdjęć, fragmentów filmów, nagrań dźwiękowych. Mówimy tu o reportażu multimedialnym jako o reportażu napisanym i zilustrowanym zdjęciami, nagraniami, filmami.

Opowiadajmy multimediami

Możemy też pójść głębiej, bardziej twórczo a mianowicie stworzyć reportaż, który na każdym jego etapie opowiadany jest innym medium- najbardziej właściwym, oddającym najgłębiej i najtrafniej istotę rzeczy. Oto przykład takiego multimedialnego reportażu. Temat: pierwsza randka. Dziewczyna i chłopak poznają się na forum internetowym (medium internet). Z wymiany zdań wynika, że oboje interesują się fotografią. Postanawiają poznać się bliżej poprzez wzajemną wymianę robionych przez siebie zdjęć. Fotografie te to szeroki wachlarz od zdjęć z dzieciństwa poprzez Pierwszą Komunię Świętą po pierwsze papierosy. To opowieść o przyjaciółach i o świecie, który ich interesuje (ta część opowiadana jest fotografią). Zdjęcia są dla obu stron na tyle interesujące, że postanawiają wymienić numery telefonów i usłyszeć swój głos.

Temat: Reportaż radiowy

Ta część opowiadana jest wyłącznie dźwiękiem (medium – radio, podcast, nagranie). Tembr głosu, jego barwa, klimat rozmowy, to wszystko zdradza osobowości, temperamenty, charaktery. Rozmowa jest ciekawa, zaskakująca, obiecująca. Postanawiają się zobaczyć. Ta część – jak już się domyślacie – opowiedziana jest filmem (medium film, telewizja). Nie będę już opowiadał, co możemy zobaczyć i co się może wydarzyć. Pozostawiam to już waszej wyobraźni. Mamy więc specyfikę reportażu multimedialnego.

W pierwszym przypadku multimedialność ma charakter ilustracyjny, w drugim - twórczy, kreacyjny. Na pewno to wariant trudniejszy, jeśli ma przynieść istotne efekty. W pierwszym przypadku przykładamy wagę do tego, w którym miejscu naszego opowiadania mają się pojawić ilustracje (zdjęcie, film, dźwięk), w drugim najważniejsza jest specyfika medium a prawda tematu, który chcemy przekazać.

Internet czyli interaktywność

Wreszcie - internetowy reportaż multimedialny – w obu przypadkach może być interaktywny. Można go tak zaprogramować, aby reportażowi towarzyszyło forum dyskusyjne, można go tak zbudować, aby przypominał puzzle do ułożenia, gdzie każdy z odbiorców może ułożyć sobie własną wersję i interpretację wydarzeń. Można wreszcie do takiego reportażu dopisać własne doświadczenia poszerzając i pogłębiając temat (rodzaj opowieści kroczącej, konstrukcji w procesie), wszystko to według zasady, że my rysujemy choinkę, a internauci wieszają na niej swoje bombki. Wariantów może być wiele. Reportaż multimedialny to przyszłość reportażu, wiele tu jeszcze białych plam – to raj dla odkrywców i ryzykantów. Pamiętajmy tylko, żeby forma nie przerosła treści - *"Ino Panie nie przerzeźbicie"* jak mówił baba Strączek na Hali **Gąsienicowej**.

2 . Definicja reportażu radiowego

Popularna Encyklopedia Mass Mediów (Kurpisz S.A. Poznań 1999 pod red. prof. dr Józefa Skrzypczaka) reportaż radiowy – popularna forma radiowego dokumentu, której podstawą jest autentyczne wydarzenie, człowiek w realnym dramatycznym wymiarze, tworzywem zaś uduchowiony świat dźwięków, relacja o rzeczywistości.

Za granicą odpowiednikiem terminu „reportaż” jest ang. feature. Proste reportaże mają charakter sprawozdań z rozmaitych wydarzeń o dużym znaczeniu społecznym, publicystycznym lub historycznym. Reportaże artystyczne przyjmują postać zamkniętej kompozycji o silnie zarysowanych walorach estetycznych. Autor wyraża w nich swój stosunek do rzeczywistości, którą opisuje dźwiękiem. W przeszłości pisano reportaże, wsłuchując się w język ludzi a potem dawano tekst do „odegrania” tzw. „naturszczykom”. Początki polskiej szkoły reportażu łączą się z wysłaniem na konkurs Prix Italia w 1956 roku utworu Jerzego Janickiego „Opowieść o mariackim hejnale”. (...) kontrpropozycją artystyczną była twórczość reportażowa Jacka Stwory, który rzeczywistość realną traktował instrumentalnie, budując w swoich utworach dramaturgię poprzez ścieranie się myśli i idei. Dla badaczy sztuki reportażu był „poetą radia” i prekursorem tzw. reportażu kreowanego.

3. Materiał o reportażu radiowym do analizy w grupach

(materiał pochodzi ze strony:

http://teatrnn.pl/leksykon/node/1020/jak_stworzy%C4%87_reporta%C5%BC_radiowy)

Temat: Reportaż radiowy

ZADANIA DLA GRUP

Z poniższego artykułu „Jak stworzyć reportaż radiowy” opracujcie jeden punkt . Zapiszcie w 5 krótkich punktach rady dla twórców reportażu radiowego.

„ Jak stworzyć reportaż radiowy...czyli jak pokazać coś, czego nie widać”

1. Jak poprowadzić nagranie?

- powinniśmy się starać wzbudzić zaufanie naszego rozmówcy, poznać go; bohater musi mieć poczucie, że autor to osoba, która myśli i czuje tak samo jak on, „nadaje na tych samych falach”; aby tak się stało należy przeprowadzić z daną osobą kilka rozmów, obserwować, wychwytywać momenty sztuczności- w przeciwnym razie nie otworzy się na nas i nie opowie wiarygodnie swojej historii- a my stracimy szansę na dobry reportaż oddający prawdę o tej osobie
- nawet przy nagrywaniu najprostszego pozornie reportażu- monologu, musimy umieć stać się podpowiadaczem, spowiednikiem, partnerem, czasem nawet przeciwnikiem, by wydobyć ze swojego rozmówcy to, czego się nigdy w sobie nie domyślał, czy nikomu nie mówił
- wątki, które zostały tylko zarysowane, a w sposób szczególny nas interesują, należy delikatnie zgłębiać: nigdy nie należy prosić bezpośrednio, aby ktoś nam coś interesującego powtórzył, raczej dać do zrozumienia, że się nie dosłyszało czegoś; podczas rozmów przeradzających się w zwierzenia, należy uważać, by nie zranić drugiej osoby i intuicyjnie wyczuć, kiedy należy wyłączyć mikrofon
- musimy pamiętać, że człowiek, z którym nawiązujemy kontakt, w pierwszym odruchu stara się bronić, przedstawić siebie i swoje poglądy trochę inaczej niż myśli naprawdę, mówi to, co uważa, że jego rozmówca chce usłyszeć; człowiek gra przed włączonym mikrofonem, nawet jeśli robi to bezwiednie [1]
- musimy uważać, by przy zbyt bezpośrednich relacjach z daną osobą, bohater nie zdominował autora
- w uzasadnionych przypadkach możemy sprowokować jakieś zdarzenie, które otworzy kogoś, spotkać jakiś ludzi, którzy długo byli zaciekłymi wrogami, pokazać zdjęcie, które otworzy nowy temat...

Temat: Reportaż radiowy

2. Jak pokazać bohatera?

- równie ważne jak wybór dobrego tematu, jest wybór osoby- opowiadacza, który może- choć niekoniecznie, stać się bohaterem naszego reportażu; ważne jest, aby była to osoba ciekawa, posiadające jakieś wyróżniające ją atrybuty, ponieważ często jest to postać, wokół opowieści której konstruuje się reportaż: jej historia, głos czy sposób mówienia powinny spajać wydarzenia i wątki w całość oraz skupiać na sobie uwagę słuchaczy
- naszego bohatera w radiu nie widać!!! nie wiemy jak wygląda, czy jest wysoki, elegancki czy stary; jego fizjonomia nie zdobędzie więc sympatii słuchaczy, ale też nie wywoła w nich uprzedzeń „pierwszego wrażenia”
- cechy fizyczne bohatera możemy pokazać w sposób bezpośredni, kiedy to bohater charakteryzuje się sam, lub pośredni; ponieważ niezwykle trudno jest uzyskać od bohatera samocharakterystykę, najczęściej więc rezygnuje się z jego opisu zewnętrznego- w przypadku większej ilości bohaterów mogą oni opisywać swój wygląd wzajemnie
- bohatera poznajemy najczęściej od strony psychicznej- z jego przeżyć, poglądów i cech charakteru ujawnionych w reportażu, wreszcie poprzez sposób mówienia: specyficzne zwroty, intonację, dobór słów; jest to charakterystyka pośrednia, przewijająca się w dialogu bądź monologu
- warto jest wskazać na powiązania społeczne, życie rodzinne i środowisko zawodowe bohatera, jego miejsce zamieszkania (o ile nie są to główne tematy reportażu, na które kładzie się wówczas większy nacisk) po to, by odbiorca mógł go ocenić jak najbardziej obiektywnie, ale także w celu wyraźnego umiejscowienia bohatera w danym miejscu i czasie, by umożliwić słuchaczowi lepsze zrozumienie i skonkretyzowanie opowiadanej historii
- tylko w wyjątkowych przypadkach można posłużyć się głosem reportera z gotowym opisem bohatera; zazwyczaj unika się takiego sposobu charakterystyki postaci
- bohater może być konkretny, jeśli zależy nam na opowiedzeniu historii jego życia (w sposób dosłowny lub metaforyczny, gdy chcemy ukazać uniwersalną prawdę o ludziach), bądź zbiorowy, czyli grupa ludzi związanych wspólnym doświadczeniem: mieszkańcy jakiegoś osiedla, wsi, pracownicy danej fabryki, itp.
- w reportażu należy jak najdokładniej przedstawić problemy rzeczywiście istniejących ludzi, odtworzyć sytuacje, w których się znaleźli, przytoczyć ciekawe historie z ich życia, naszym bohaterem nie może być postać sztucznie powołana do życia.

3. Jak operować dźwiękiem, aby pokazać czas, przestrzeń, emocje?

- należy szukać takich tematów które najpełniej i najpiękniej można opowiedzieć właśnie przez radio- szukajmy tematów uszami!
- efekty akustyczne (oryginalne oraz te specjalnie zrealizowane na potrzeby reportażu) oraz muzyka, budują w reportażu przestrzeń dźwiękową, która- połączona ze słowem, ma za zadanie z jednej strony pobudzić naszą wyobraźnię ilustrując konkretny obraz, z drugiej zaś wyzwolić nasze emocje i stymulować ciekawość tematem
- przestrzeń w reportażu kształtuje się na kilku płaszczyznach, które można wykreować za pomocą efektów dźwiękowych:
 1. „dźwiękowy portret miejsca” czyli dokumentalnie przedstawione miejsce zdarzenia, które jest naturalnym otoczeniem dźwiękowym wypowiedzi- przedstawiamy je poprzez charakterystyczne dla niego odgłosy, np.: szum morza, odgłosy ulicy, itp.
 2. „obraz świata” w kręgu określonej kultury, który można uwiarygodnić posługując się elementami charakterystycznymi dla danego środowiska, takimi jak: muzyka- śpiew, język- gwara, intonacja, itp.
 3. doświadczenia i zachowania bohaterów w określonej rzeczywistości, które często w swej warstwie dźwiękowej nabierają charakteru symbolicznego np.: stukot pociągu, płacz dziecka, itp.

Temat: Reportaż radiowy

- w reportażu powinny znaleźć się opisy dźwiękowe sygnalizujące jednocześnie miejsce i czas, dzięki czemu słuchacz może ściśle usytuować przedstawione wydarzenia i przenieść się oczami wyobraźni w dane miejsce, niezależnie od tego, czy je wcześniej poznał czy nie
- efekty dźwiękowe należy dostosować do formy reportażu: inną funkcję spełnia przestrzeń w reportażach podróżniczych, gdzie dźwiękowe opisy rzeczywistości (zwłaszcza takiej egzotycznej: zmiany klimatu, walka z żywiołem, osobliwości natury, odmienność obyczajów i wierzeń) stanowią o istocie tematu, ich poznanie jest samo w sobie celem reportażu; inną funkcję będą spełniać efekty dźwiękowe w reportażu- monologu, gdzie stają się jedynie tłem dla przeżyć bohatera
- efekty dźwiękowe wprowadzają słuchacza w nieznaną dla niego świat i są źródłem przeżyć estetycznych i duchowych; odbiorca posiadający dużą wrażliwość słuchania, słuchając opowieści i odgłosów tła, staje się jednocześnie jakby uczestnikiem danej sytuacji
- niekiedy to właśnie dźwięki pełnią w reportażu funkcję porządkującą temat, nadają jej rytm
- przy stosowaniu efektów dźwiękowych w reportażu należy się kierować wyczuciem nie nadużywając ich

4. Jak operować materiałem - kompozycja

- dobra kompozycja reportażu, to zbudowanie z nagranych materiałów dokumentalnych, według pewnych zasad, określonej całości, składającej się na rzeczywistość przedstawioną;
- nagranie jest materiałem roboczym, który trzeba dopiero opracować, syntetycznie przerobić, skondensować, oraz ułożyć z niego daną opowieść według linii dramaturgicznej (nie zawsze pokrywa się ona z kolejnością nagranych opowieści)
- zabiegi kompozycyjne wykorzystywane przy budowie reportażu nie mogą godzić w prawdę - tę prawdę trzeba zachować, unikać manipulowania nią; jednocześnie zabiegi te nadają reportażowi cechy twórczości artystycznej- reportaż to przecież najbardziej wysublimowana forma sztuki radiowej!
- kompozycja reportażu zarówno organizuje rzeczywistość przedstawioną, jak i wprowadza do niej pewną skalę wartości, co zmuszać ma słuchacza do zajęcia wobec tej rzeczywistości określonej postawy
- to temat jest ośrodkiem kompozycji reportażu, jądrem fabuły, sednem problemu, dlatego też każda grupa tematów sugeruje inny przebieg zbierania materiałów i ich opracowania; o formie reportażu zawsze decyduje historia, która jest do opowiedzenia, do niej trzeba dopasować formę, a nie odwrotnie
- forma nie może przerastać treści: układ kompozycyjny powinien być skorelowany z opowiadaną historią
- komponując strukturę reportażu radiowego trzeba myśleć o niej w kategoriach literackich form wypowiedzi- głównie jako o opowiadaniu (relacji), uzupełnianej przez inne kategorie, takie jak: rozważania, opis, obraz wydarzeń, sentencja/ refleksja, dialog
- im bardziej obrazowanie literackie oddaje rzeczywistość, portrety bohaterów, ich rozmowy, tym wyższy poziom artystyczny prezentuje reportaż- właśnie kompozycja reportażu oddaje kunszt dziennikarski reportażysty
- kompozycja reportażu poprzedzona koncepcją autora, zarysowuje się w trakcie pracy nad uporządkowaniem nagranych materiałów
- autor wybiera z nagranych materiałów te fragmenty, które jego zdaniem budują dramaturgię powstającego reportażu prowadząc je tropem 3 linii dramaturgicznych:
 1. linia sensu, czyli porządkowanie epizodów pod względem logicznym: czy i co wiemy o bohaterze/sprawie
 2. linia rozwijającej się historii, czyli porządkowanie przyczynowe bądź chronologiczne
 3. linia emocjonalna, czyli budowanie napięcia emocjonalnego (powinna wzrastać, zawierać punkty zwrotne, zawirowania, pauzy, punkt kulminacyjny); jest to także linia uwagi

Temat: Reportaż radiowy

- dramaturgię w reportażu buduje także muzyka, która czasami zostaje specjalnie do niego skomponowana; chwila muzyki potrzebna jest, żeby podtrzymać klimat opowieści oraz żeby dać słuchaczowi odetchnąć od momentów pełnych napięcia
- dramaturgię w reportażu wzmacniają także działania, które można nazwać „parateatralnymi” (w sensie teatru radiowego); są to np. dialogi urozmaicające formę narracji albo wplątane w opowieść dźwięki archiwalne
- kompozycja jest dobra, jeśli reportaż „zadziała” w eterze, czyli jeśli słuchacz nie wyłączy radia w trakcie słuchania i minuta po minucie będzie wchodzić w świat nieznaney historii, aż stanie się ona fragmentem jego życia

5. Zrób to sam: ogólne rady dla reporterów radiowych

1. nie bój się rozmawiać: albo to sam temat narzuci ci rozmówców, albo rozmówcy podsuną temat
2. zrób dokumentację tematu: zbierz potrzebne informacje, zrób wywiad środowiskowy, odwiedź archiwum, bibliotekę albo strych dziadka i stary album ze zdjęciami...
3. już wstępne informacje podsuną ci spontaniczny pomysł na uporządkowanie materiału, ale nie rób nagrania z tezą, nie lekceważ dygresji, zawsze warto dopytać...
4. umów się na spotkanie: nagranie wymaga nie tylko włączenia mikrofonu, ale też cierpliwości, wrażliwości i czasu- umów się na kilka spotkań, poznaj rozmówce i najbliższy teren (słuchaj dźwięków!)
5. dołóż starań, by uzyskać jak najlepsze jakościowo nagranie (odpowiedni sprzęt i warunki akustyczne)
6. nagrany materiał przesłuchaj w całości i zaznacz/wypisz dokładnie zdania, które są istotne dla tematu
7. redakcja wstępna materiału (najwygodniej za pomocą programu do cyfrowej obróbki dźwięku): pierwsza selekcja treści i zawężenie ich do zasadniczych kwestii
8. analiza wybranych fragmentów/tekstów: warto uporządkować je według poruszonych tematów oraz nadać im tytuły
9. pogrupowanie tematyczne fragmentów: ustalenie ostatecznego tematu, który nam narzuca od razu sposób kompozycji reportażu
10. jeśli materiał jest złożony, wielowątkowy, warto zrobić wizualizację: z jednej strony, np. na tablicy (bądź w komputerze) rozpisać w kolumnach materiały posegregowane tematycznie, zaś obok rozpocząć układanie konstrukcji reportażu według zasad kompozycji i dramaturgii
11. w części konstrukcyjnej należy przewidzieć miejsca, w których odpowiednie będą: pauzy muzyczne, efekty dźwiękowe, wstawki archiwalne, itp.
12. montaż materiału- „czyszczenie” nagrania, korekta
13. pierwsza wersja reportażu: dobrze jest uczynić swych bliskich pierwszymi słuchaczami naszego dzieła
14. druga wersja reportażu..., trzecia wersja reportażu...
15. emisja własnego, samodzielnie przygotowanego reportażu (możemy zacząć od mini-reportażu)- reakcja słuchaczy

Temat: Reportaż radiowy

6. „Przepis na reportaż radiowy” (do odczytania przez nauczyciela i/lub rozdania uczniom)

Reportaż radiowy - czym jest?

Reportaż radiowy to:
maestria dźwięku i słowa,
to co ulotne i trwałe,
świat zamknięty na czarodziejskiej taśmie,
to widzenie uchem,
ludzie, zdarzenia

Jak powstaje reportaż?

Na początku był temat

Scenariusz reportażu :

planujemy zdarzenia,
kompletujemy listę osób,
ustawiamy kolejność nagrań
weryfikujemy wstępne zapiski,
dajemy się ponieść chwili,
mamy oczy i uszy otwarte

Pierwsze rozmowy z bohaterami

To rodzaj zaprzyjaźniania się z bohaterem,
Poznanie jego otoczenia,
To słuchanie tego co ma do powiedzenia,
Bycie otwartym na jego uczucia,
Pozyskanie go sobie, w sposób naturalny

Tło wydarzeń

Dźwięki otoczenia,
Rozmowy w drugim planie,
Muzyka

Szukamy tytułu

Czasami przychodzi do autora reportażu sam,
Niekiedy podsuwa nam go jakieś zdarzenie wynikłe podczas nagrywania materiału,
Innym zaś razem żmudnie wymyśla się go na końcu

A może cytat?

Niektórzy twórcy reportażu otwierają materiał mottem, fragmentem poezji... wszystko w zależności od charakteru materiału i przesłania materiału.

Nagrywamy czołówkę

Czołówka, wstępniak materiału stanowi charakterystyczny element reportażu, nadaje mu charakter i wyraz.

Co z narratorem?

Zasadniczo w materiale go nie słychać. Czasami jednak pozwala się mu mówić, np. w reportażu interwencyjnym.

Temat: Reportaż radiowy

Przykazania reportera

Miej oczy i uszy otwarte,
Słuchaj, najpierw słuchaj,
Notuj pomysły i idee,
Nagrywaj wiele dźwięków, podczas montażu mogą się przydać,
Rób kopie nagrań i opisuj materiał,
Nie przesadzaj w materiale z ozdobnikami i przeładowaniem materiału i dźwięku w tle

Bez tego nie będzie reportażu

Odrobiny szczęścia,
Rzetelności materiału,
Pomysłu,
Czasu,
Miłości do gatunku,
Uporu,
Myślenia i kreatywności.

(Katarzyna Bocheńska
Artykuł udostępniony przez Otwartą Akademię Umiejętności)